Täna 12 leheküIge.

RAHVALEHT

Reedel, 11. novembril 1938 | Nr. 210 | XVI aastakäik | Üksiknumber 6 senti.

Üldine juutide rüüstamine Saksamaal.

Suuremates linnades purustatakse juutide äriſid ja erakortereid. Peagu kõik ſünagoogid põletatud wõi õhku lastud. Politſei ei takista rüüstamiſt. Tuhandeid juudid wangistatud. Rohkesti eneſetapmiſi juutide keskel.

Tänaseks ennustatakse veel halvemaid sündmusi.

VON RATH, Saksa saatkonna sekretär, kes suri haavadesse. Ta oli 29 aastat vana.

SAKSA SAATKONNA SEKRETÄRI MÕRVAR GRÜNSZPAN Pariisi politſeibüroos pärast esimest ülekuulamist. Mõrvale vastati Saksamaal äldise juutide rüüstamisega, mis ei ole veel lõppenud.

GRÜNSZPAN, 17-aastane Poola jut, kes tappis Pariisis Saksa saatkonna sekretäri.

Berliin, 11. novembril. (ETA) (Reuter). Eile algaſid üle juutide rüüstamiſed täie hooga. Sadade juudi äride aknad on purustatud. Paistab, et ei ole jäästetud ühtki akent. Kurfürstendammil walitſeb olukord, nagu ſee wõiks olla pärast õhurünnakut wõi suurt plahwatust. Prantſuſe firma Citroeni suured maateaknad autodele on samuti lõhutud. Suured inimhulgad woolamad hämituspiirkondadesse, et näha oma ſilmaga ſündmuste arenemiſt. Samuti liigub ringi lugematuid autoſid uudishimulikega, tekitades kõikjal raskeid liiklemistakistuſi. Hämitustöö juudi äride kallal ei ole piirdunud peamiſtatega, waid ka kõrwaluulitiail on lõhutud juudi kaupluſi. Paljudel juhtudel on äride omanikud wõetud kaitſewangistuſe, et kindluſtada nende ſulgeolekut.

Sisſeſõõdud akendele kleebitakſe plakateid peaſiltidega, nagu „Führer, wabasta meid juudi nuhtluſeſt" jne.

Pärast lõunat jatkuid akende purustamiſed Unter den Lindenil ja Friedrichſtraſſel.

Politſei on kohal, kuid trotſeb peamiſelt liiklemistakiſtuſte ärahoidmiſega.

Juudi äride waateakende lõhkumiſega on Berliinis tekitatud kahju enam kui 250.000 Saksa marga määrtuſes. Siia juure ei ole arwatud hämituſtööd kaupluſte ſiſemuſes. Unter den Lindenil rüüſtatud kaupluſte hulgas on ka Fordi autode näitaumiſruumid. Martin Aufhäuſer, ſamannimelise juudi pangafirma peaſanik wangiſtati eile. Teine peaſanik Emil Krämer ja tema naine panid eile hommikul toime eneſetapmiſe. Panga aknad on purustatud ja pank ise on antud eriliſe kontrolli hoolde.

Berliini tänawab on laetud igaſuguste eſemetega, mis on wõetud juudi äridest.

Hulk juudi ärimeeſtele on otſuſtanud ſulgeda oma äride ja ära wedada ſündmuſte edaſiſt arengut. Nikud, kes püüawad ſündmuſlehti pildiſtada, arreteeritakſe.

Pärast lõunat ſõõdati mööda kaht ſünagoogi. Teiſe ja kolmanda päewa ſõitudelt ſõõdeti 9 ſünagoogi 12 ſünagoogiſt Berliinis. Juhtuajamiſel wälismaa ajakirjanikuga jeletas üks pruunſärklane, et

täna olewat oodata juutidel weelgi halwemaid ſündmuſi.

Ta jeletas, et walmiſtutakſe aktſiooni juutide wastu, kuid liſas: Kõrgemad wõimud ei tea ſellest loomulikult midagi ja meie lihtlaſti ei lasna jeejuures mundrit.

Mitmeſse juudi majaſſe on pruunſärklaſed ſiſſe tunginud, lõhkudes aknaid ja mööbleid, lõigates katki waipu ja akna eeſriideid, tiskudes lapſi woodiſt wälja ja jõimates korterielanikke.

Münchenis on eilſekombel lõhutud mitu aarialaſte äri. Peale juba warem mainitud ſünagoogide on purustatud weel juur ſünagoog Treuchtlingenis.

Frankfurtis M. ä. purustati kõik juudi äride juba warahommikul ja üüdati kolm ſünagoogi. Üht neiſt õnnestus pääſta, ſeſt tuli kuſtutati waralult, kuna kaks teiſt põlewad weel edaſi. Ka juudi hotell Frankfurterhoji wastas jai purustamiſe ja rüüſtamiſe oſaliſeks. Palju juudi eramaju ja kõik juudi reſtoranid on rikutud. Paljud juudid on politſei kaitſe all, kuid mitmeid wõidakſe kohata ka linnas mabalt ringi liikumas.

Paistab, et ei rünnata iſikuid, waid ainult nende waranduſt.

Aacheniſt ja teiſteſt Reinimaa linnadeſt teatatakſe ſamajuguſteſt ſündmuſteſt.

Wiinis on häwitatud kõik ſünagoogid, wälja arwatud üks linna tientrumis. Kuuldub, et need on kõik üüdatud ſüütepommidega. Juutide areteerimine jatkub. Areteeritakſe kõik meeſſoost juudid alla 60 aasta wanaduſes, keda leitakſe uulitiail, trammideſ ja iſegi majades, kus toimetanud läbiotſimiſi politſeinikud koos muſtkaartlaſtega. Teatatakſe, et mõned juudid on põgenenud Wiini lähedaſteſſe metſadeſſe, et pääſeda areteerimiſeſt. Wangiſtatute arwu kohta ei ole awaldatud ametlikku teadaanuet, kuid arwatakſe, et nende arw on wähemalt 10.000. Kuuldawaſti nad paigutatakſe Austria uude koonduslaagriſſe Mauthauſenis. Wahepeal kahtatakſe areteeritud juute häwinud ſünagoogide rujude kõrwaldamiſeks. Nad on warustatud labidatega ja muude majalike tööriiſtadega. **Kuuldawaſti on pärast weeleanduſte algust Wiinis 22 juuti pannud toime eneſetapmiſe.**

München, 11. novembril.

(ETA) (Reuter). Eile hommikul puhkeſid ſiin juudiwaſtaſed rahutuſed. Hulk juudi äriſid purustati ja üüdati Hitleri wana laardiwäe mundris liikmete poolt, kes pühitſewad 1923. aaſta mäſuipäewa. Juudi wastane aktſioon on protestiks von Rathi mahalaſkmiſele Pariiſis. Politſei ja tuletõrjeükſuſed on alarmeeritud korra jaluleſeadmiſeks ja tulikahjude kuſtutamiſeks. Äride purustamine jatkub wainuſtatud rahwahulkade juures oleſul.

Juutide rüüſtamiſeſt teatatakſe ka Hamburgiſt.

Ei pääse välismaale.

Wiin, 11. novembril.

(ETA) (Reuter). Juudid ootamad Briti konſulaadi ees, et ſaada wäljaſõidumwiiſaſid, millede andmine katkeſtati eile hommikul. Kaks ſünagoogi on laſtud õhku ja paljud üüdatud.

Miks ta tappis.

17-aaſtane juudi noormees Herſchel Grünſzpan, kes mõõdunud eelmiſpäewal ſurmawalt haawas Saksa ſaatkonna ſekretäri Pariiſis von Rathi, jeletas ülekuulamiſel muuſeas:

„Ma ei tuliſtanud von Rathi wihaſt aetuina wõi kättemakſuks. Mul on mõõga kahju, et haawaſin raskeſti täieſti ſüütut inimeſt, kuid ma olin täieſti nende hirmſate kannatuſte mõju all, miba peawad taluma mu wanemad ja mu rahwas."

Edaſi Grünſzpan rääkis, et ta wanemad elanud 20 aaſtat Hannoweris, kus nad pidiwa tööga ſaetanud endale mäikeſe waranduſe. Siis nad wõeti äkki kinni ja ſaadeti wälja (kui Poola kodanikud), kaotades kogu waranduſe. Noor Grünſzpan ei leidnud Saksamaal tööd. Igal pool ta wiſati wälja hüüdega: „Räpane juut!" Ta ſõitis Prantſusmaale, kuid ka ſeal ta ei leidnud tööd, ei antud ka peatusluba.

Märkaſt eneſeſt rääkides Grünſzpan kinnitab, et tal polnud kawatſuſt tappa Saksa ſaatkonna ſekretäri.

Wiimaſe kabinetti aſtudes von Rath hüüdnud talle: „Kuidas julged ſiia tulla, ſa räpane juut?"

Need ſõnad wiinud ta taſakaalust wälja ja ta tuliſtanud 5 korda.

Teiſe werſiooni järgi Grünſzpan ütelnud von Rathi kohta: „Ohin, et ta weel ei ole ſurnud."

Homme ilmub

NÄDAL PILDIS NR. 21

Sisus on: Huwitav fotomontaaž Pärnu Suurtilla pidulikust avamisest, pilk Madisepäeva lahingu tallermaale, pilte kodu- ja wälismaa tähtsamatest sündmustest. Palju huwitawat lugemist; jatkub põnew romaan ja weel palju muud.

HIND 25 SNT. MÜÜGIL KÕIKJAL.

KOHVIK KULTAS

Tass kohvi küünlavalgusel

Reedel, 11. nov. kell ½9 õhtul.
Vastav meeleolumuusika

Daamidele ja härradele!

Kohale jõudnud uudiskangaid parematest kodumaa ja inglise vabrikutest.

O/Ü. Riieturite Ühiskaubamaja

Tallinn, S. Karja 19, tel. 455-77.
Tartu, Aleksandri 5, tel. 16-20.

TEIE KAOTATE PALJU, KUI TEIE EI TUTVUNE AJAKIRJAGA „Nädal Pildis"

Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu